

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 111

Tuzla, septembar/rujan 2026.

Cijena 1,00 KM

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Upravni odbor Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Seid Čorbić, dipl. ing. šum.
predsjednik UO SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Jusuf Selmanović (Kalesija)
Dževad Korman (Tuzla)
Damir Abdulahović (Banovići)
Nusret Kamenjaković (Živinice)
Elvir Garibović (Sapna)
Edin Taletović (Srebrenik)
Meho Pezerović (Gradačac)
Hajrudin Imširović (Teočak)
Senad Selimbašić (Kladanj)
Armin Jašarević (Gračаница)
Enes Sejdinović (Lukavac)
Armin Halilović (Doboj-Istok)
Enes Livadić (Čelić)

Glavni i odgovorni urednik:
Seid Čorbić, dipl. ing. šum.

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Selver Pirić

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa Redakcije "Lovac"
Tuzla, Ul. 15. maja bb - TC SJENJAK
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovac.tk.com
E-mail: info@lovacki.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list „Lovac“ oslobođen je dijela
poreza na promet, a sufinansiran je od
strane Kantonalne uprave za šumarstvo
TK i Ministarstva poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede TK.

Dan čistih planina – 26. septembar

Međunarodni Dan čistih planina se obilježava 26. septembra kako bi se istaknula važnost očuvanja planinskih ekosustava, potaknula briga za prirodu i podigla svijest o vrijednosti planina za okoliš i društvo. Planine nisu tek veličanstveni pejzaži – one su dom mnogobrojnim biljnim i životinjskim vrstama, obezbjeđuju kiseonik, pitku vodu, hranu, energiju, mjesto su mira, rekreacije i nadahnuća za čovjeka. Međutim, suočavaju se s nizom prijetnji: zagađenjem, neracionalnim korištenjem, nekontrolisanim turizmom, klimatskim promjenama i gubitkom bioraznolikosti. Gotovo polovica čovječanstva ovisi o vodi iz planinskih područja, planine su dom za veliki broj endemskih i zaštićenih životinjskih i biljnih vrsta, planinski šumski ekosustavi pomažu u regulaciji lokalne i globalne klime, planine su nositelji tradicije, historije i identiteta mnogih zajednica. Planine su čuvari prirodnih ljepota, a planine u BiH obiluju šumskim bogatstvom, čistim izvorima vode, raznolikim biljnim i životinjskim svijetom. Planine u BiH su najznačajniji centri biodiverziteta u Evropi zbog biološke i pejzažne raznolikosti, odnosno genetičke, specijske i ekosistemske raznolikosti od evropskog i globalnog značaja. Savremeni tehnološki i tehnički napredak narušava ravnotežu i skladnost odnosa u prirodi. Stanje zraka, vode i tla sve više ne odgovara potrebama i životnim zahtjevima biljnih i životinjskih vrsta, ali i čovjeka. Odnos lovstva prema prirodi i staništima je proveden kroz zakonske legislative i provedbene akte – lovnogospodarske planove koji se izrađuju s ciljem zaštite i unapređenja staništa, očuvanja prirodnih resursa, vrijednosti i stvaranja povoljnih uslova za život divljači i ostalih životinjskih vrsta u lovištu. Smanjenje brojnosti i raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta, usljed neodgovornog ponašanja čovjeka, sve je izraženiji pa lovac, znajući da prirodna dobra nisu neiscrpna, djeluje u skladu s tim saznanjem i lovačkom etikom. Družeći se u prirodi i s prirodom, uviđajući i uživajući ljepotu biljnog i životinjskog svijeta, lovac se oplemenjuje i obogaćuje svoja osjećanja i svoj odnos prema prirodi, sebi i drugima. Odgovoran odnos prema planinskoj prirodi podrazumijeva da se lovac brine da „mrtva priroda“ buja čistoćom i raznolikošću kroz akcije čišćenja, pošumljavanja, prihranjivanja, utvrđivanja brojnog stanja, ustanovljavanja bioloških pokazatelja usklađenosti divljači sa životnom sredinom i uzgajanja divljači kroz selektivni odstrjel radi očuvanja zdrave populacije, kao mehanizam reduciranog intervencionizma u cilju genetske čistoće i oplemenjivanja divljači. Ekstremna hladnoća, velike snježne padavine, suša, fragmentacija staništa, prometna infrastruktura, krivolov su najznačajniji uzroci ugroženosti populacija pa je upravo lovac taj koji upravlja, gospodarenjem obezbjeđuje pogodnosti za opstanak i razvitak divljači, ugroženih autohtonih vrsta. Lov je ekološki alat, a lovci su zaštitnici zdrave i čiste prirode pa lov treba sagledavati u širem kontekstu fenomena lovstva koji podrazumijeva interdisciplinarnu nauku, struku i općekorisnu djelatnost. Imajući u vidu taj širi društveni interes, svaki korak prema očuvanju čistih planina doprinos je zdravijoj planeti i održivoj budućnosti pa su i aktivnosti lovca u očuvanju biološke raznolikosti ekoloških sistema i ekološke ravnoteže prirodnih staništa pri stvaranju pogodnosti za opstanak divljači, usmjerene zaštititi potencijala planina.

Selver Pirić

Skupština SLD TK

U restoranu „Panonski lovac“ u Tuzli, 2. juna 2026. godine, održana je redovna, izvještajna Skupština SLD TK, kojom je predsjedavao Seid Čorbić - predsjednik UO SLD TK i na kojoj su delegati članica Saveza, u okviru 6. tačka dnevnog reda, razmatrali i usvojili Izvještaj o finansijskom poslovanju SLD TK za period 1. 1. - 31. 12. 2025., Plan finansijskog poslovanja

SLD TK za period 1. 1. - 31. 12. 2026., Izvještaj Nadzornog odbora o materijalno-finansijskom poslovanju SLD TK za 2025., Izvještaj o radu UO SLD TK za 2025., Plan rada Upravnog odbora SLD TK za 2026. godinu.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

Upravni odbor SLD TK (142. sjednica)

U prostorijama fudbalskog stadiona Luke u Klokotnici, općina Doboj Istok, 17. jula 2026. godine, održana je 142. sjednica Upravnog odbora SLD TK, kojom je predsjedavao Seid Čorbić, dipl. ing. šum. - predsjednik SLD TK i na kojoj su članovi Upravnog odbora, u okviru 6 tačaka dnevnog reda, razmatrali i usvojili konačan dogovor i podijelili zadatke za održavanje tradicionalne manifestacije Dani

Saveza lovačkih društava TK, Doboj Istok 2026. godine, donijeli Odluku o linearnom izdvajanju sredstava za kotizaciju manifestacije Dani SLD TK 2026, u iznosu od 500,00 KM, donijeli Odluku o dodjeli posebnog lovačkog priznanja Počasni član za Halilović Armina, predsjednika LD „Fazanka“ Doboj Istok.

Selver Pirić

Sekretar SLD TK

Dane Saveza lovačkih društava TK sufinansira Grad Tuzla

U zgradi organa uprave Grada Tuzla, 7. jula, Seid Čorbić, dipl. ing. šum., predsjednik SLD TK, potpisao je sa predstavnicima Službe za kulturu, sport, mlade i socijalnu zaštitu, Ugovor o sufinansiranju tradicionalne manifestacije Dani Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona 2026. Inače, Grad Tuzla, sa kojim Savez LD TK usko i raznovrsno sarađuje, redovan je sufinansijer ove manifestacije koju je Vlada TK uvrstila na spisak manifestacija od posebnog interesa za Tuzlanski kanton.

Selver Pirić, *Sekretar SLD TK*

Za projekte unapređenja lovstva 750.000 KM

Sredinom jula, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona upriličilo je potpisivanje ugovora o prenosu sredstava kojim će biti unaprijeđeno lovstvo. Za realizaciju 70 projekata za 2026. godinu sa Savezom lovačkih društava Tuzlanskog kantona i lovačkim društvima koji imaju sjedište i implementiraju projekte na području Tuzlanskog kantona, resorno Ministarstvo je izdvojilo 750 000 KM. „Ovdje se radi od dvije vrste projekata koji su po svojoj specifičnosti predviđeni za kapitalne transfere i za tekuće transfere. Najveći dio sredstava se odnosi na izgradnju lovno-tehničkih objekata, zatim prihranu divljači, odnosno unošenje fazanske i zečije divljači u lovišta“, rekao je Fedahija Ahmetović, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK. Neki od projekata se odnose i na nabavku automatskih hranilica, hrane i mineralne soli za divljač kako bi se izvršila dodatna prehrana da divljač ne dolazi u naselja i ne pravi štete na poljoprivrednim usjevima kod lokalnog stanovništva. Također, sufinansira se i izrada lovačkog lista „Lovac“ kojim se ostvaruje bolja edukacija kako lovaca, tako i građana, bolja interakcija lokalnog stanovništva i korisnika lovišta te bolje upoznavanje šire javnosti. Zahvalivši Skupštini i Vladi TK te resornom Ministarstvu na izdvojenim značajnim sredstvima, Seid Čorbić, dipl. ing. šum., predsjednik Saveza lovačkih društava TK, naglasio je da su lovačka društva u TK među najorganizovanijim i najmasovnijim udruženjima građana te da se za održavanje lovišta izdvajaju velika sredstva. „Na sva sredstva koja dobijemo od Ministarstva mi još uložimo.

Na svaku marku, bar još dvije marke kroz svoj rad, kroz svoj doprinos, kroz svoje donacije, kroz sredstva lovačkih društva. Većina projekata je sufinansiranje nečega već što se radi i što će se raditi, znači dio učestvuje Ministarstvo a dio svakako lovačka društva“, naglasio je Čorbić. U lovištima na području TK postoji 236 lovačkih kuća, 17 lovačkih domova te oko 7000 objekata u koje se ubrajaju hranilišta, visoke čeke, pojilišta i kaljužišta. Lovska društva sa područja TK visok stepen organizovanosti su pokazala time što je ovo jedini kanton u Federacije BiH gdje su međusobno objedinjeni u Savez lovačkih društava i međusobno izuzetno dobro sarađuju. Lovsko društvo „Sokolina“ iz Kladnja ove je godine kandidovalo projekte i dobilo sredstva za finansiranje dijela troškova rada lovočuvarske službe, izrade lovno-privredne osnove i opremanje edukativnog centra multimedijalne sale, rekao je Senad Selimbašić, dipl. ing. šum., predsjednik LD „Sokolina“ i predsjednik Savjeta za lovstvo u Savezu lovačkih društava TK. „Ono što s ponosom također želim istaći jeste naseljavanje novih vrsta divljači koje ranijih godina nije bilo na području lovišta „Sokolina“ niti na području Tuzlanskog kantona. To su muflon i jelen lopatar koji su našli svoje mjesto u lovištu „Sokolina“. Mi imamo video dokaze, imamo fotodokumentaciju koja to dokazuje i sa tom vrstom divljači ćemo i u narednom periodu gazdovati“, rekao je Selimbašić te ukazao na povećanje narušavanja mira divljači u lovištu od strane neodgovornih građana motorizovanim vozilima.

Selver Pirić, *Sekretar SLD TK*

Lovačko društvo „Majevica” Srebrenik Višegodišnja tradicija

Lovačko društvo „Majevica” Srebrenik s posebnom radošću njeguje tradiciju koja traje više od decenije – u organizaciji Sekcije „Špionica” dočekuje goste iz LD „Zmajevac” Zenica u lovu na prepelicu. Ono što je počelo kao lovačko društvenje, s godinama je preraslo u lijepu tradiciju i iskreno prijateljstvo. I ove godine lovci iz Sekcije „G. Zenica” su bili dragi gosti. Lov, druženje, razgovor uz neizostavne lovačke priče ponovo

su podsjetili zašto su ovakvi susreti mnogo više od lova. Ipak, ove godine je nedostajao lovac koji je prvi pokrenuo ova druženja – Stipo Josipović. Stipo nas je, nažalost, napustio, ali je iza sebe ostavio prijateljstvo i tradiciju koju ćemo nastaviti njegovati. Dok smo ove godine zajedno bili u lovištu, sjetili smo ga se s poštovanjem i zahvalnošću.

Zehrudin Muratović

Lovačko društvo „Jelen” Gradačac Divlje svinje nanose štete

Dugotrajne suše i požari nanose velike štete poljoprivrednim gazdinstvima, a i crna divljač je posebna pošast. Naročitu štetu nanose zreloom kukuruzu kojem je suša svakako umanjila prinos.

Srećom SLD TK, odnosno njene članice i vlasnici, ulažu veliki napor da to spriječe. Lovci, lovočuvarske službe i vlasnici usjeva razgone štetočine na dozvoljen način.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen” Gradačac Dva trofejna

Početkom avgusta, članovi LS „Međida Gornja”, Vehid Dudić i Muhibija Škahić, odstrijelili su izuzetno lijepe trofejne srndaće. Na ponos i radost svih članova Sekcije ovi vrijedni trofeji će krasiti lovačku kuću koju je Sekcija izgradila u rejonu Avrići.

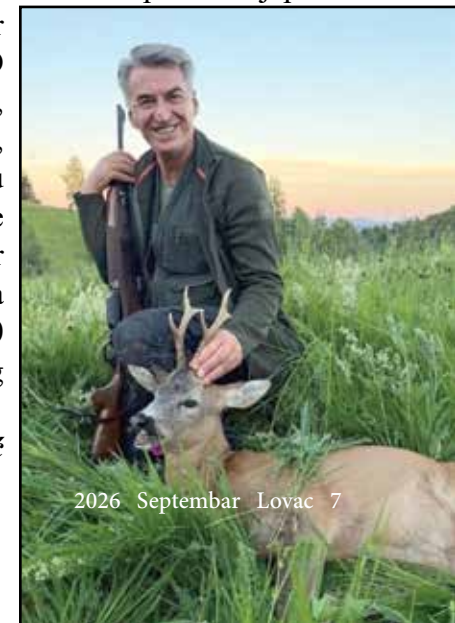
Bajro Subašić

Lovačko društvo „Sokolina” Kladanj Amirov šesterac s Javorja

Dok sunce zalazi za obronke Konjuha i dok se njegovi poslednji zraci lagano gase, na vrhu Javorja, gdje pogled seže daleko u daljinu stidno mijenjajući dan za noć, iz šume se opreznim korakom, kao vojnik kretao šumski princ i uljepšao pogled posmatraču. Amir Rožnjaković, lovac LD „Sokolina” Kladanj, Sekcije „Tuholj”, strpljivo je uživao u tom momentu. Dugo će pamtiti taj 13. juni jer je preciznim hicem na udaljenosti većoj od 150 m odstrijelio kapitalnog srndaća-šesterca.

Elvir Šarić

Neke aktivnosti

Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Lov u čast počasnih članova

U organizaciji LD „Spreča“ Kalesija, upriličeno je druženje i lov za počasne članove Društva. Ovaj susret kod lovačke kuće u Jajićima je bio više od samog lova. Bio je to susret generacija, prijatelja i zajedničke ljubavi prema lovstvu, prirodi i tradiciji koju Društvo njeguje dugi niz godina. Počasni članovi su svojim dugogodišnjim radom, zalaganjem i nesebičnim doprinosom lovstvu i drugarstvu ostavili dubok trag u razvoju kalesijskog lova. Zbog toga ovakvi susreti predstavljaju priliku da im se iskazuje zahvalnost i poštovanje, ali i da mlađim generacijama prenesu iskustvo, znanje i vrijednosti istinski etičnog lovca. Uz lijep ambijent lovačke kuće u Jajićima, zajednički lov i druženje su protekli u vedroj i prijateljskoj atmosferi. Nakon lova, uz razgovor i prisjećanje na brojne zajedničke lovačke doživljaje, još jednom se pokazalo da lov nije samo boravak u prirodi – lov je prijateljstvo, zajedništvo, poštivanje prirode i čuvanje tradicije.

Primjeran lovac

Selvedin Jahić živi u Luksemburgu, ali kao strastven lovac, ljubitelj lovačkog druženja i prirode svaki slobodan trenutak koristi da dođe u BiH da bude uz prijatelje lovce, hrani i lovi divljač. Početkom avgusta je odstrijelio srndaća, a kao aktivan i u svim ostalim segmentima lovstva, kao član Sekcije „Rainci“, Grupa „Miljanovci“, nije

8 Lovac Septembar 2026

propustio priliku da obiđe i napuni hranilice za prihranu divljači.

Volonter lovočuvar spasio lane

Ademir Đulović, volonter lovočuvar u Sekciji „Gornja Spreča“, spasio je lane od pasa lualica.

Mujo Čamdžić

Šakal kao invazivna vrsta

Iako je zapravo autohton, šakal se smatra invazivnom vrstom koja ugrožava plemenitu divljač pa je neophodno nastaviti sa organizovanim šakalijadama na nivou SLD TK

Prema Zakonu o lovstvu FBiH, šakal, odnosno čagalj (*Canis aureus*) je mesojed, dlakava nezaštićena divljač. Invazivna je vrsta koja se širi, ozbiljno ugrožava ekološku ravnotežu, bioraznolikost i lokalne vrste divljači, prije svega plemenitu lovnu i sitnu i krupnu, poput srneće, zečije i fazanske divljači, teroriše stoku. S obzirom da uzrokuje značajne ekološke i ekonomske štete, šakal se smatra invazivnom vrstom iako je zapravo autohtona evropska vrsta čije je širenje potaknuto ljudskim djelovanjem. Njihova populacija raste i zbog dostupnosti hrane (otpad, divlje deponije) i nestanka prirodnih neprijatelja, a zbog velikih šteta u lovištima svrstan je u nezaštićenu divljač. Šta više, članice SLD TK često i učinkovito organizuju skupni lov, hajke, šakalijade na ovog predatora, i to je postala praksa u aktivnostima čišćenja lovišta od štetočina. Ipak, broj šakala nije mali pa, iako je teoretski ekološki koristan jer je i strvinar, treba vršiti redovan odstrjel i povećati monitoring populacije. Šakala je sve više, a divljači manje i tome se naši lovci znalački odupiru, ali ekspanzija grabežljivog šakala ne smije biti izgovor za loše gazdovanje lovištem, u smislu našeg odnosa prema prirodi u kojoj ne smijemo ostavljati otpatke, praviti deponije smeća, bacati organski, klanični otpad. Dakle, šakal je indikator stanja naše životne sredine i odnosa prema njoj, šakal je podsjetnik šta treba da uradimo i kako da se ponašamo u prirodi. Lovac treba znati da je šakal, s obzirom da je iz roda pasa (*Canis*), vrsta divljeg psa koji je samo sličan vuku i da ga ima tamo gdje

nema vuka. Šakal je u kompeticiji sa vukom, odnosno vuk rado jede šakala. U poređenju sa vukom šakal ima šiljatiju njušku, duže uši i kraći, debeo rep. Pokriven je kratkom crvenkasto- smeđom dlakom.

Ovaj prilagodljivi predator je na neki način i sanitarac jer uklanja uginule životinje, smanjuje brojnost glodara, uklanja slabe i bolesne jedinke u prirodnoj selekciji divljači, ali zbog prekomjerne brojnosti, njegov negativni uticaj na ekosistem, stočarstvo i očuvanje autohtonih vrsta divljači, trenutno daleko nadmašuje potencijalne koristi. U BiH, kao i u većem dijelu jugoistočne i srednje Evrope, posljednjih decenija se bilježi širenje areala i porast brojnosti zlatnog šakala. Upravljanje populacijom šakala u članicama SLD TK se uglavnom oslanja na organizovan skupni odstrjel, na hajke, na šakalijade. Intenzivan odstrjel mora biti u sprezi s rješavanjem osnovnih uzroka širenja, prvenstveno dostupnosti otpada i neadekvatnog odlaganja lešina. Smanjenje brojnosti šakala predstavlja složen izazov, ali je i pokazatelj stanja prostora. Njegovo širenje ukazuje na šire probleme u upravljanju otpadom, ruralnim prostorom i odnosu čovjeka prema prirodi. Dugoročno održiva rješenja podrazumijevaju kombinaciju odstrjela, naučno zasnovanog monitoringa, odgovornog lovnog gazdovanja, upravljanja otpadom, preventivnih mjera za zaštitu stoke i regionalne saradnje.

Selver Pirić
Sekretar SLD TK

RIS

Naučnici tvrde da će preko koridora kroz istočnu i sjeveroistočnu Bosnu doći do miješanja dvije populacije – reintroductiranog karpatskog i autohtonog balkanskog risa, brzog skoka populacije ove harizmatične, kritično ugrožene divljači, izuzetnog i rijetkog bogatstva naših šuma

Ris, kao najveća evropska mačka i jedinstveno bogatstvo naših šuma, kao rijetka i ugrožena vrsta, svrstan je na Crvenu listu prema Zakonu o lovstvu FBiH sa stalnom zabranom lova. Od četiri vrste risa na svijetu, u planinama BiH, procjenjuje se da trenutno živi između 80-90 jedinki ovog tajanstvenog autohtonog predatora, najvećeg od svog roda. Riječ je o eurazijskom, običnom risu (*Lynx lynx*), veličanstvenoj divljoj mački, lovcu iz sjene i mraka, lukavoj i pronicljivoj zvijeri, uz vuka i medvjeda najmanjoj od tri velike zvijeri prisutne u BiH. Većina ovih divljih mačaka kroz historiju je došla u sukob sa čovjekom zbog njihovog prirodnog, grabežljivog načina života, čime su dovedene do ruba izumiranja u prirodi. Posljednji primjerci autohtonog balkanskog risa na području BiH su istrijebljeni do početka Prvog svjetskog rata, a zahvaljujući reintrodukciji 1973., uspio je preživjeti i ponovo naseliti prostore Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine. Tad je unijet i karpatski ris, koji je krupniji, sa svjetlijim i gušćim krznom i sa sitnijim pjegama. Postojanje različitih podvrsta – balkanskog (*Lynx lynx balcanicus*) i karpatskog risa (*Lynx lynx carpathicus*) donosi izazove za njegovu budućnost, uključujući i lov i krivolov (trofej lobanja i krzno). Balkanski ris, podvrsta euroazijskog risa, kao biološki fenomen, ima status krajnje ugrožene vrste jer je suočen s visokim rizikom od izumiranja u divljini. Naučnici tvrde da će preko koridora kroz istočnu i sjeveroistočnu Bosnu, preko istočne Hercegovine, doći do miješanja dvije populacije – reintroductiranog karpatskog i autohtonog balkanskog risa. Očekuje se vrlo brzo skok populacije u istočnoj i sjeveroistočnoj Bosni, jer se radi o jako dobrim staništima, sa dosta srneće i zečije divljači, a prisutan je i drugi plijen risa.

Izvještaj UN Interdisciplinarnе naučno-političke platforme o biološkoj raznolikosti i ekosistemskim uslugama (IPBES) procjenjuje da svakog dana izumre desetine vrsta, a čak 30 do 50% svih vrsta suočava s izumiranjem do 2050. godine. Bosna i Hercegovina je potpisnica svih relevantnih međunarodnih konvencija, čime ispunjava sve formalne uvjete za zaštitu risa, uključujući: IUCN Crvena lista ugroženih vrsta; Konvencija o biološkoj raznolikosti; Washingtonska konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim divljim vrstama faune i flore (CITES); Bernska konvencija (sporazum o očuvanju i zaštiti evropskih divljih biljaka, životinja i njihovih staništa) i Alpinska konvencija (međunarodni sporazum usmjeren na očuvanje alpskog ekosistema i promicanje održivog razvoja u Alpama). Osim negativnog uticaja ljudi na risa, tu je i posredno

djelovanje koje uključuje gubitak prirodnog staništa uslijed urbanizacije i industrijalizacije, uznemiravanja i smanjenja dostupnosti plijena. Fragmentacija i degradacija staništa je među najvećim uzrocima ugroženosti risa, koji je izoliran na manja područja, a to onemogućava njegovo kretanje, potragu za hranom i širenje na nova područja, otežan pronalazak partnera i tako uzrokovan pad reprodukcije. Osim čovjeka, koji je najveći neprijatelj risa, čopor vukova može predstavljati prijetnju, a tako i veći psi koji čuvaju stada ovaca, ali ris im brzo uzmiče na stablo. Ris obično živi samostalno i najaktivniji je noću i u praskozorje, vrstan je predator, čiji su glavni plijen u

našim šumama srne, divokoze, ali i zečevi, ptice, puhovi, vjeverice, lisice, kune, miševi, prasad, lanad. Ris ne nanosi značajne štete u lovištima, jer se jednom srnom može prehraniti i do pet dana, a vrlo rijetko u BiH napada domaće životinje (koze i ovce), zbog čega može i da nastrada. Selektivni je predator koji se prvenstveno hrani bolesnim, starim jedinkama i glodarima te tako ima ulogu čistača u ekosustavu. Ljude ne napada a divljač ne ubija iz čistog zadovoljstva (što je čest izgovor krivolovaca). Program, koji je razvilo i desetljećima sprovodi nekoliko međunarodnih i nacionalnih nevladinih organizacija, ima za cilj zaštititi ovu divljač koja se bori da preživi dvostruku prijetnju: bespravni lov i gubitak staništa. Kako bismo ga sačuvali za buduće naraštaje, odgovornost za zaštitu risa leži na svima nama skroz sprovođenje niza praktičnih i edukativnih aktivnosti. Ova prekrasna divlja životinja zaslužuje pažnju i brigu kako bi osigurali da ostane dio naše prirodne baštine. Nastavak gubitka vrsta predstavlja ozbiljnu prijetnju čovječanstvu, stoga je očuvanje ovih divljih životinja od lokalnog i globalnog značaja.

Selver Pirić

S obzirom da uzgajati divljač znači obezbijediti joj sve potrebno za njen opstanak, ostanak u staništu i njenu reprodukciju, što će garantovati njenu brojnost, zdravstvenu kondiciju i kvalitetne trofeje, i dodatna prihrana je važan faktor u programu unapređivanja lovstva

Moderno lovstvo zahtjeva intenzivno podizanje remiza

Bez obzira što je zakonska obaveza korisnika lovišta da preduzima aktivnosti na sprečavanju nastanka šteta od divljači i na divljači, što podrazumijeva održavanje brojnosti divljači u granicama bonitiranih i lovno gospodarskom osnovom utvrđenih kapaciteta za uzgajanje divljači, a na razini biološke ravnoteže, lovci imaju i moralnu obavezu da osiguraju hranu za divljači u lovištu kao pojačanu ishranu, odnosno prihranu, osiguraju dovoljne količine vode uređenjem i održavanjem izvora, pojila, prirodnih prostora gdje se zadržava voda, podižu polja za divljač, odnosno remize za divljač sjetvom i sadnjom biljnih vrsta koje privlače divljač da divljač ne gubi, ne napušta svoja staništa i zakloništa od predatora. Zasijane oranične površine za divljač su uslov kvalitetnog lovnog gospodarenja i radi smanjenja šteta na poljoprivrednim usjevima. Moderno lovstvo zahtjeva intenzivno podizanje oraničnih i travnjačkih remiza u lovištima kako bi se zaštitila divljač i podigla njena kvaliteta. Remize su posebno uređene površine u lovištu koje omogućuju optimalne uslove za život i reprodukciju divljači. One divljači pružaju hranu, mir i zaklon od predatora, ljudi i vremenskih neprilika. Remize, kao lovnogospodarski objekti za dodatnu prihranu divljači i njen zaklon, su zasadi jednogodišnjih, višegodišnjih i mješovitih biljnih kultura. Remize mogu da se podižu se na raznim staništima, čiji ekološki, orografski i edafski faktori uslovljavaju izbor biljne kulture od koje će da se grade remize. To mogu biti parcele u sklopu poljoprivrednih kompleksa koje se iz nekog razloga ne obrađuju, parcele koje su u zasjeni šumskih kompleksa pa ne pogoduju razvoju poljoprivrednih kultura, zamočvareni i plavljeni tereni, obale rijeka i kanala, degradirani pašnjaci i livade, napušteni kopovi šljunka i kamena, i dr. Pored ishrane i zaklona kojim se podiže bonitet u lovištu, divljač u remizama ima mogućnost za nesmetan odmor, gniježđenje, njegovanje mladunaca i dr., a tu je i važan značaj remiza na smanjenje šteta od divljači nad obližnjim usjevima i voćnjacima. Osnovne razlika između jednogodišnjih (privremenih), višegodišnjih i mješovitih remiza, jeste tip biljne kulture od kojih je remiza izgrađena.

Jednogodišnje remize (privremen krmne njive od poljoprivrednih kultura) se zasijavaju na čistinama unutar šumskih kompleksa. One su slične poljoprivrednim kulturama s tom razlikom da težište nije na proizvodnji krajnjih poljoprivrednih proizvoda nego se nastoji divljači (uglavnom krupnoj) omogućiti neposrednu hranu tokom cijele godine. Jednogodišnje remize se sastoje od poljoprivrednih kultura, a u pravilu se rade na kvalitetnijem zemljištu. Nakon izbora lokacija remiza slijedi predstetvena priprema (obrađivanje tla) a što je uključuje oranje, tanjuranje, drljanje. Kvalitet i dinamika prirasta ovisi o svim ovim radnjama. Prinosi ovisi i o održavanju zasijanih površina. Treba voditi računa da vrste biljaka koje se siju mogu rasti zajedno. Podižu se kao samostalne ili u sklopu neke veće višegodišnje remize. Dobra strana im je da su u funkciji iste godine kad se podignu, a loša je da traju samo jednu sezonu, u principu dok je mraz ne polegne. Za oblikovanje jednogodišnjih remiza koriste se strne žitarice (pšenica, raž, zob, ječam), prosolike žitarice (kukuruz, sirak, proso, heljda), kulture za proizvodnju škroba i šećera (krompir, šećerna repa), uljarice (soja, suncokret, uljana repica) te krmne kulture (stočni kelj, stočna repa, mrkva, stočni grašak i sl.). Dio jednogodišnjih remiza koje su zasađene

biljkama postojanim na zimu (kukuruz), mogu se ostaviti na ugaru (metoda odmaranja tla radi obnove plodnosti), a ukoliko se radi o većim površinama unutar njih mogu se zasijavati ostale kulture u obliku pojasa (žitarice, leguminoze i sl.). Na sjevernim stranama remiza koje se ostavljaju na ugaru može se posaditi čičoka, kojom se divljač također vrlo rado hrani. Za divljač je bolje da ima više manjih remiza u lovištu (mozaičnog rasporeda) čija

veličina ne treba bude manja od 0.25 ha, ne veća od 1ha i ne uža od 15 m, a udaljenost između remiza ne bi trebala prelaziti 500 m.

Višegodišnje remize se podižu u vidu grupacija nasada drveća i grmlja (uglavnom za sitnu divljač). Njihovo podizanje je složenije, zahtijevaju više rada i redovnije održavanje u prvim godinama podizanja, dok u kasnijem dobu ne traže značajnije intervencije. Pogodne su i za ravničarska i za brdsko-planinska lovišta. Izbor vrsta drveća i grmlja je uslovljen dobrim poznavanjem mikroekoloških karakteristika terena (vrsta tla, ekspozicija, hidrološke prilike) i ekologije biljke, zbog čega je neizbježno uključivanje stručnjaka pri planiranju remiza. Pogrešan izbor vrste, neće zadovoljiti funkciju remize, a istovremeno će upropastiti uloženi trud. Najefikasnije višegodišnje remize su svakako one koje su sastavljene od većeg broja različitih i stručno odabranih biljnih vrsta, čime će se obezbijediti njihova svrha tokom cijele godine. U lovištima je i veoma intenzivan proces prirodnog širenja šuma na obližnje poljoprivredne površine koje se ne obrađuju. Ovaj proces se u stručnoj terminologiji naziva sukcesija vegetacije. Ovu prirodnu pojavu je potrebno preusmjeriti u pravcu podizanja višegodišnjih nasada, koje će u svom sastavu imati vrste koje mogu da se prilagode na uspješan rast u konkretnim uslovima i istovremeno poboljšaju prehrambenu ponudu lovišta za divljač. Uklanjanjem nepoželjnih ili manje korisnih biljnih vrsta za divljač sa ovih površina, zatim zadržavanjem pogodnih samoniklih vrsta te sadnjom ili sijanjem povoljnijih vrsta, ovu prirodnu pojavu će lovci preusmjeriti u pravcu koji je najpovoljniji za lovno gospodarenje. Osnovna struktura ovih zasada treba da bude mješovitost u pogledu vrsta, gdje će na malim rastojanjima biti grupe zasada četinarskih i lišćarskih vrsta, zatim vrsta sa različitim plodovima, kao i vrsta s različitim periodima cvjetanja i plodonošenja.

Ovim će biti stvoren dobar mehanizam koji će moći da u svakom dijelu godine obezbijedi za divljač dovoljne količine raznovrsne ishrane, kao i zaklon. Presudan značaj u podizanju ovih nasada ima poznavanje osobina staništa na kojima se planira podizanje remiza, kao i osobina vrsta koje su planiraju saditi ili sijati. U izostanku detaljne analize ekoloških uslova staništa, najjednostavniji indikator može da bude okolna iskonska šumska vegetacija, koja može dati sasvim dovoljno ulaznih parametra za ispravan izbor pojedine vrste za sadnju. U praksi su se najbolje pokazale višegodišnje remize izgrađene po modelu da se uz ivicu remiza sade niske žbunaste forme (divlja ruža, kupina, malina, kalina, trnjina, ogroz, dren, i dr.), a kako se ide prema sredini remize u redove se sade vrste drveća koje će srazmjerno od kraja ka sredini da formiraju kosi sklop (lijeska, oskoruša, divlja kruška, divlja jabuka, džanarika, dud, iva, vrba, pitomi i divlji kesten, bagrem, grab, hrast, lipa, jasika, i četinari, crni bor, smrča, i dr.). Kroz sredinu remize je potrebno formirati prosjeku širine 3-5 metara, dok je razmak između redova uslovljen planiranim načinom kultivacije (okopavanje frezom, ručno okopavanje, i dr.) Pravilnim izborom vrsta biljaka za formiranje remiza, omogućit će se prisustvo pupoljaka, mladih listova, mladih grančica, zrelih plodova, lišća za zimsku ishranu (kupina), i dr., dostupnih za divljač u toku cijele godine. Najpogodnije vrijeme za sadnju sadnica je jesen, ali i zima ako vremenski uslovi to dozvole, čime se osigurava sigurno primanje biljaka i njihova borba sa uslovima koji ih čekaju u toku prve godine rasta. U prvoj godini od sadnje biljaka, potrebno je redovno okopavanje, i to u prosjeku na svakih mjesec dana, čime se obezbjeđuje sigurno sprečavanje nekontrolisanog rasta korova. Ukoliko se ovaj postupak ne sprovede, pri nastupanju prvih ljetnih vrućina, korov će da preuzme dominaciju nad posadenim biljkama. Ukoliko se sadnica u prvoj godini uspješno izbori s korovom, već u prvim zimskim mjesecima će biti obezbijeđena hrana za divljač s ovih remiza. Tokom prve zime, veliki broj vršnih dijelova biljaka s novoformirane remize će biti pojeđen od strane divljači, ali zahvaljujući jakom korijenovom sistemu, biljka će se uspješno regenerisati i nastaviti svoj razvoj u narednoj godini. Uklanjanjem korovskih biljaka iz prizemnog sprata remize, ostvarit će se preduslovi za sprečavanje širenja požara u remizi, i to prije svega jer neće biti suhog zapaljivog materijala. Nakon tri godine njege, višegodišnja remiza je u potpunosti spremna da se brine sama o sebi, oslobađajući tako lovca od značajnijih intervencija.

Remize namjenski mogu biti i za sitnu i krupnu divljač. **Remize za sitnu divljač** su ključna staništa koja pružaju zaklon, hranu i sigurnost od predatora i vremenskih nepogoda. One se sastoje od guste vegetacije, uključujući grmlje i drveće, a često su zasijane jednogodišnjim

kulturama poput pšenice, kukuruza, raži ili ječma. Tokom zime kvalitetne biljne vrste završe sa svojom vegetacijom pa se na neobrađenom zemljištu siju remize koji će uz zaklon pružiti visokoenergetsku prehranu. Takve plohe su ključne za gospodarenje fazanom, jarebicom i zecom. Razlog tome je naučno dokazana povezanost između hrane, zimskog zaklona, migracije i mortaliteta. Remizu treba napraviti koja neće biti uništena s prvim snijegom. Žito, sirak i kvinoja su najpouzdanije vrste kao izvor hrane. Ove vrste zasijane pojedinačno ili zajedno idealne su i zbog toga što kod njih zrno ostaje na stabljici, dobro podnose zimsko vrijeme, ostaju uspravno i uz to daju visoko energetsku hranu. Takve veće površine žitarica u kombinaciji sa sirkom i kvinojom daju izvrsnu zaštitu i hranu na jednom mjestu. Pšenica, soja, proso, raž i heljda su takođe izvanredni izvori hrane.

Remize za krupnu divljač su povezane uz jednim od glavnih zadataka u lovnom gospodarenju, a to je uzgoj, zaštita i prihrana divljih parnoprstaša, srneće i crne divljači u šumskim lovištima (u nekim lovištima TK i jelena lopatara). Radi smanjenja šteta na šumskim i poljoprivrednim kulturama, potrebno je intenzivirati podizanje oraničnih remiza (naročito djetelinskotravnih smjesa) kako bi se podigla kvaliteta sočnih voluminoznih krmiva. Najčešći tip krmnih remiza u nas jesu oranične remize. Krmne površine za divljač su neizostavni dio svakog dobrog gazdovanja lovištem. Njihova funkcija je

višestruka: podižu hranidbene vrijednosti staništa, čime se smanjuje pritisak divljači na ratarske usjeve i podiže bonitet lovišta za barem jedan bonitetni razred; čine mir i zaklon kojima se takođe može podići bonitet staništa, a još više preživljavanje mladunčadi, odnosno povećavanje prirasta; u zatvorenim, šumskim lovištima oranične i travnjačke remize predstavljaju otvorene površine na kojima se može osmatrati i inventarizirati divljač, a

povećava se uspjeh odstrjela; zbog sklonosti socijalnih vrsta divljači ka formiranju krda, dobrim rasporedom remiza postiže se smanjivanje broja jedinki u krdu i njihov dobar prostorni raspored, čime se izbjegavaju štete većih razmjera. Djetelinsko-travne smjese u oraničnim remizama za krupnu divljač optimalno je koristiti u razdoblju april-novembar.

Uloženi trud u formiranje kvalitetnih remiza će biti višestruko vraćen kroz ostvarene planske ciljeve uzgoja i zaštite divljači, a koji se ogledaju kroz brojnost i kvalitativnu strukturu lovnog fonda.

M. I.

Lovačka čeka

Lovački objekt pogodan za sve lovce, posebno zbog veće preglednosti terena, ranijeg primjećivanja divljači, manje mogućnosti ranjavanja drugog lovca, sigurnije pozadine zato što se puca prema zemlji i jer divljač teže osjeća i vidi lovca

Većina lovišta imaju lovačke čeke kao lovnotehnički objekti, koji služe kao čeke, osmatračnice, skrovišta, čija je osnovna namjena da lovci imalju bolji pregled terena i budu manje primjetni dok čekaju divljač. Čeke će omogućiti skrivenim lovcima da posmatraju divljač s udaljenosti, često koristeći optičke uređaje poput dvogleda, kako bi im olakšali posmatranje i ciljanje. S čeke se love mnoge vrste krupne i neke vrste pernate divljači. Prednost čeka je što se lovci nalaze i po nekoliko metara iznad zemlje pa divljač ne može osjetiti njihov miris, što im daje više vremena da se pripreme za precizan hitac. Prednost je i to što većina divljači ne može dići toliko glavu da bi primijetili lovca na čeki. Ne postoji neko tačno pravilo gdje se one postavljaju, to najčešće zavisi od izgleda lovišta, ali i o planovima lovaca. Mogu se nalaziti uz vodene tokove, na rubovima šuma i livada, šumske prosjeke, na pašnjacima, uz remize, na drveću, ili na drugim mjestima gdje je potrebno osmatrati divljač i pretpostaviti da će prolaziti. Čeke su privremene ili trajne. Na koju od vrsta će se lovci odlučiti zavisi od pravila lovišta, ali i količine divljači koja se nalaze u njemu. Čeke mogu biti izgrađene od različitih materijala, ali se najčešće prave od drveta i ostalog prirodnog materijala. Najbitnije je da su stabilne i čvrste, kako bi osigurale sigurnost lovaca. Poželjno je da čeke budu visoke. Pogled sa visine je bolji jer nema prepreka koje bi ometale osmatranje, što

lovcu ostavlja dovoljno vremena za preciznije određivanje trofejne vrijednosti grla prije samog odstrjela, a i manja je vjerojatnoća da će divljač uočiti lovca. Ukoliko su stranice čeke zatvorene, lovac bez bojazni može praviti lagane pokrete. Većina sisara ima vidno polje paralelno s tлом i uglavnom ne dižu glavu prema gore. Važna stvar je i to što su zvukovi prigušeni, a mirisi gotovo da ne dopiru do divljači. Na taj način ni plašljiva srneća divljač neće osjetiti lovca prije nego što je on ugleda. Lovac na čeki je bezbjedan, u fiksnoj poziciji, tako da ostali lovci znaju njegovu tačnu lokaciju, što omogućava odrađivanje zone bezbjednog gađanja. Gađanje se vrši pod ostrim uglom pa zrno uvijek završava u zemlji, a uticaj kosog hica je praktično zanemarljiv. Čeke se prave da imaju naslon za pušku prilikom nišanjeja. Ovaj naslon se može napraviti da bude pomičan i podesiv po visini. Ovim je omogućeno lakše i komfornije nišanjeje, što rezultira uspješnim ulovom. Čeka treba da bude bezbjedna za njenog korisnika, ali treba nastojati i da se estetski uklopi u okolinu. Dakle, lovačka čeka je izuzetno pogodna za sve lovce, posebno zbog veće preglednosti terena, ranijeg primjećivanja divljači, manje mogućnosti ranjavanja drugog lovca, sigurnije pozadine zato što se puca prema zemlji i jer divljač teže osjeća i vidi lovca.

Hariz Ramić

BREZA

U tradicionalnoj medicini omiljeno ljekovito drvo, a uvažava ga i moderna medicina

Breza (*Betula pendula*) se od davnina smatra magičnim drvom zbog ljekovitosti njene kore, lišća, soka, pupoljaka, grančica, šećera, njene gljive i gube. Jer je omiljeni lijek u tradicionalnoj medicini, a i moderna medicina je cijeni, LOVAC će se posebno osvrnuti na ljekovitost Brezine gljive i Brezine gube, ali s početka najprije ukratko reći da pripravnici od breze djeluju diuretično, baktericidno, protuuplano, čiste krv, poboljšavaju probavu, holeretički (normalizuju rad jetre i žuči), regulišu masnoću i šećer u krvi, uravnotežavaju krvni pritisak. Naučna istraživanja donose popis fitokemikalija u različitim dijelovima breze, kojima se najviše pripisuje njihovo ljekovito djelovanje: flavonoidi (avikularin, kvercetin i mircetin, nađeni u lišću), fenolne kiseline (kafainska, klorogenična, askorbinska, betulinska i nikotinska, ima ih pretežno u lišću, tanini (u kori i u lišću, saponini (u kori i u lišću). Listovi i pupoljci breze sadrže saponin, tanine, eterična ulja, saharoze, betulin, smole, vitamin C. U brezovu katanu se nalaze gvajakol i krezol – tvari koje imaju ljekovito i antiseptično djelovanje pa se često koriste protiv kožnih bolesti. Listovi breze smanjuju kolesterol, čiste krv i djeluju protiv bolesti jetre. Srčani edemi uzrokovani oslabljenom cirkulacijom, arterijskom hipertenzijom i aterosklerozom također se liječe uz pomoć breze. Breza je najcjeljenija kao diuretik te se koristi za pospješivanje mokrenja, protiv kamenaca, bubrenih bolova i albuminurije. Potiče znojenje i liječi bolesti mjehura. Breza se preporučuje i u liječenju gripe, prehlade i kroničnih upala sinusa. Snižava temperaturu, ublažava glavobolje i jača imuni sustav.

Čaj od breze je odličan diuretik, veoma učinkovit pri liječenju mokraćnih puteva, infekcija, reume, gihta i celulita. Čaj se koristi i kod raznih vrsta prehlada, kašlja, upale sinusa, bronhitisa, snižavanje visoke temperature, ublažavanje glavobolje. Za pripravu čaja mogu se koristiti grančice, listovi ili pupoljci breze.

Sok od breze se koristi za čišćenje i jačanje organizma i kao lijek protiv bolesti bubrega i žutice.

Šećer od breze je pogodan za osobe koje boluju od dijabetesa i za osobe s prekomjernom težinom.

Kupka od kore breze se koristi za liječenje raznih bolesti kože. Brezine obloge spravljene od svježeg lišća pomažu kod reume i artritisa, kod oštećene i bolesne kože.

Tradicionalna i moderna medicina se nadopunjavaju

Tradicionalna (narodna, alternativna) i moderna (standardna, konvencionalna, službena, naučna) medicina nisu u koliziji, već se uvažavaju i nadopunjavaju za bolji zdravstveni ishod. Integracija dokazanih metoda iz obje discipline omogućava sveobuhvatan pristup liječenju, gdje moderna medicina nudi preciznu dijagnostiku, a tradicionalna prirodne pristupe i prevenciju. Cilj je iskoristiti najbolje iz obje za dobrobit pacijenta, bez sukoba, kroz saradnju i edukaciju. Važno je to nadopunjavanje jer komplementaran pristup obuhvata one tradicionalne metode koje su dugo predmetom naučnih istraživanja te polako ulaze u područje konvencionalne medicine, kao dio zdravstvene pismenosti. Tradicionalna medicina često nudi preventivne metode i holistički pristup, dok je moderna medicina nezamjenjiva u akutnim stanjima i dijagnostici. Uključivanje provjerenih metoda tradicionalne medicine u zdravstveni sustav može poboljšati kvalitetu zdravstvene njege, prije svega zbog tog njenog holističkog, dakle sveobuhvatnog pristupa koji promatra cjelinu, a ne samo zbir njezinih dijelova. U medicini i životu to je pristup koji spaja tijelo, um, emocije i duh radi postizanja ravnoteže, tretirajući uzrok problema, a ne samo simptome.

Brezina gljiva i Brezina guba

Zahvaljujući simbiotskoj zajednici s brezom, Brezina gljiva i Brezina guba se smatraju izuzezno ljekovitim, najprije antikancerogenim

Brezina gljiva

Među mnogim ljekovitim biljkama u prirodi, lovcima je na dohvat i Brezina gljiva ili Čaga, poznata pod latinskim imenima *Inonotus obliquus*, *Xanthochorus obliquus* ili *Polyporus obliquus*. Crno-smeđa je, raste na raznim vrstama drveća kao što su joha, bukva ili javor, ali je posebno česta na stablima breze. Čaga sadrži više od 250 fitonutrijenata uključujući visoke koncentracije beta-glukana, sadrži betulinsku kiselinu i visoke koncentracije triterpene. Izvrstan je adaptogen. Adaptogeni su odličan način prevencije uticaja stresa na organizam, učinkovita je u borbi protiv oksidativnog

stresa, psihofizičkih napora i najbolji izbor dopunske terapije u borbi protiv kancerogenih ćelija. Specijalne komponente su polisaharidi, glikoproteini, steroli i triterpenoidi. Svi spojevi su prekursori beta-glukanima, agentima kompleksne strukture i imaju zadatak da jačaju imunološki sistem. Čaga je prirodni biomodulator, za što su zaslužni beta-glukani. Kombinacijom prekursora i beta-glukana, oraganizam će se izboriti s bakterijama i virusima. Djeluje blagotvorno na crijevnu floru, psorijazu, razne upale, bolesti srca, reumatoidni artritis, brojne vrste tumora, dijabetes tipa 2. Brezina gljiva ima širok spektar farmakoloških osobina kao što su antimikrobnu, antibakterijsku, antiparazitsku, antioksidativnu, antialergijsku, antidijabetičku, hepatoprotektivnu, antiartritičku i antikancerogenu aktivnost. Istraživanja dokazuju da ima izvanredan sadržaj antioksidansa i pruža spektar ljekovitih nutrijenata, uključujući polisaharide, polifenole, saponine, melanin, betulin, vitamine, razne minerale i aminokiseline. Inotodiol i tramentenolna kiselina, dva od primarnih bioaktivnih jedinjenja u Čagi, pokazuju različite biološke efekte, uključujući inhibiciju tumora, antivirusna, antioksidativna i svojstva zaštite ćelija. Farmakološka svojstva se pripisuju polisaharidima, polifenolima, triterpenima i melaninu. Čaga se može uzimati u obliku praha, kapsula, čaja, dualnog ekstrakta ili tinkture. Najčešće se koristi u obliku čaja od komadića čage. Preporučena dnevna konzumacija je (2-3g) za redovno održavanje dobrog zdravlja i energije i do 6 g za hronične bolesti. Iz Čage u prahu skuhati biljni čaj. Preliti prah s vrelom (ne ključalom) vodom i pričekati 10-15 minuta.

Brezina guba

Kao ljekovita i vitalna biljka, Brezina guba (*Piptoporus betulinus*, *Fomitopsis betulina*) je popularna hiljadama godina. Živi kao parazit na stablima breze. Koristi se za gastrointestinalne tegobe jačanja imunološkog sustava, protiv virusnih i bakterijskih oboljenja, oboljenja kože, kao prirodni antibiotik za infekcije respiratornog trakta, kod tumorskih oboljenja, ali nije pokazala značajne efekte na kardiovaskularni sistem. Za lovce je značajno da se Brezinom gubom može potpuno izliječiti tumor spolnih organa kod pasa. Ima antikancerogeno, antiupalno, antibakterijsko, antivirusno, antiparazitsko, antiviralno, neuroprotektivno, imunomodulatorno, vitalizirajuće ljekovito svojstvo. Sadrži razne aktivne sastojke, od kojih su najvažniji betulin, betulinska kiselina, piptamin, agaricinska kiselina i beta glukani. Brezina guba sadrži i vitamine (tokoferol, beta karotin, vitamin C...) minerale (fosfor, bakar, selen, kalij), masne kiseline od kojih su 77% nezasićene (najviše oleinska i linolna kiselina) i dr. Upotrebna forma je čaj ili hladno piće od svježih gljiva, prah, granule, ekstrakti. Ekstrakt micelija je pokazao značajno citotoksično djelovanje na stanice raka prostate, dok je ekstrakt plodišta pokazao učinak na održivost melanoma i raka

prostate. Plodovi na brezi se mogu naći u periodu od septembra do decembra. Mlade gljive imaju bijeli šešir i sočno meso. Tokom mjeseci klobuk postaje smeđ dok meso gljive postaje žilavo i suho. Brezinu gubu nakon berbe izrezati na tanke komade, širine najviše 1 cm, kako bi se pripremila za sušenje. Nakon sušenja se lomljivi suhi komadi stavljaju u mikser ili mašinu za mljevenje i pravi se granulirana smjesa. Granulirana smjesa se može koristiti za pripremu čaja. U tu svrhu uzeti 1-2 supene kašike mljevene Brezine gube, preliti ih sa 1 litar ključale vode, često miješati i kada ohladi piti. Okus je gorak pa se može zasladiti medom. Ukolio je čaj zamućen sa sitnim djelićima gljive slobodno se mogu piti zajedno sa čajem. U njemu je sadržan hitin koji može imati povoljno dejstvo na probavu i imunološki sistem.

M. I.

Ljekovita snaga prirode u gljivama

LOVAC je više puta posvetio pažnju ljekovitosti čestih i poznatih jestivih gljiva koje rastu u lovištima TK, a ovaj put se osvrće na ljekovita svojstva još nekih jestivih gljiva na koje mogu naići lovci u lovištu, jer će gljive u budućnosti imati glavnu ulogu u medicini. Osim toga, s obzirom da je priroda, šuma, neposredno mjesto djelovanja lovaca, potrebno je reći da se šumsko drveće udružilo s gljivama u zajednicu za međusobno pomaganje. Takve životne zajednice se zovu simbioze. Simbioza između drveća i gljiva, lijep je primjer međusobnog odnosa koji vlada živim bićima na Zemlji, što uključuje i čovjeka kojem priroda i na ovaj način otvara riznice svoje blagodeti.

Mrka trubača (*Craterellus cornucupoides*)

Mrka trubača, crna truba, je bogata vitaminom B12, koji pomaže održavanju pravilne funkcije mozga i čitavog živčanog sustava. Smanjuje tjelesnu težinu, štiti organizam od virusnih i bakterijskih infekcija, jača imunološki sustav i stvara obrambeni mehanizam od štetnih mikroorganizama. Enzimi koje crna truba sadrži doprinose smanjenju razine lošeg kolesterola (LDL) u krvi. Tome naročito doprinose polisaharidi i beta-glukan. Mrka trubača sadrži prirodni inzulin i enzime koji pomažu smanjenju nivoa šećera u krvi, pozitivno utiče i na rad jetre i pankreasa i tako podstiče proizvodnju inzulina u organizmu. Naučnom medicinom (mikologija – naučna disciplina koja proučava gljive) je dokazano da uspješno suzbija tumore. Polisaharidi koje sadrži djeluju antikancerogeno i tako se bore protiv ćelija raka. Tome naročito doprinosi selen, koji crna truba sadrži. Izvor je antioksidanasa koji se bore protiv slobodnih radikala u organizmu. Ubrzava metabolizam, čemu doprinosi vitamin B. To je još jedan način na koji crna truba doprinosi reguliranju tjelesne mase. S obzirom na to da sadrže dosta vode i vitamina D, to pozitivno utiče na zdravlje i elastičnost kože. Osušena sadrži značajnu količinu D kompleksa, a naročito D2 i D3, što doprinosi boljem funkcioniranju organizma. Može se koristiti u prahu, sušena ili cijela.

Baršunasta panjevčica (*Flammulina velutipes*)

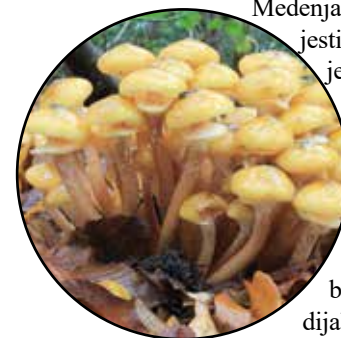
U Kini, Koreji, Japanu i Vijetnamu se panjevčicasmatraizuzetnoljekovitom zbog svojih antialergijskih i imunomodulatornih svojstava, a koriste je i za poboljšanje funkcije jetre i želuca. Sadrži eritadenin koji pomaže u smanjenju kolesterola, a djeluje antitrombotički i hipoglikemijski (snižava šećer). Sadrži antioksidanse, kao što je ergotionein. Također sadrži flautotoksin, citolitički i kardiotoksični protein. Naučna istraživanja su pokazala antioksidativno i protuupalno djelovanje baršunaste panjevčice koja bi se mogla koristiti kao novi izvor polifenola i

široko primjenjivati u prehrambenoj i farmaceutskoj industriji. Testiranje na životinjama naznačilo je kao moguću primjenu razvoju cjepiva te imunoterapiju raka. Istraživanje na Nacionalnom sveučilištu u Singapuru je pokazalo da sadrži veliku količinu proteina, kojeg su istraživači nazvali Five'FIP-fve, a koji pomaže u regulaciji imunog sustava. Jedna je od rijetkih jestivih zimskih gljiva. Miris je ugodan, voćni. Jede se samo klobuk, stručak je žilav i tvrd, neki smatraju da klobuke treba prokuhati a vodu baciti.

Medena puza, medenjača (*Armillaria mellea*)

Medenjača je dobre kvalitete, ali uslovno jestiva jer je za neke ljude teško je probavljiva. Stručci se ne koriste jer su tvrdi i vlaknasti. Utvrđeno je da medena puza sadrži polisaharide koji imaju antioksidativno, antidijabetičko i antipretilno djelovanje, te štiti od pojave bolesti jetre i bolesti bubrega kompliciranih dijabetesom. Armillarikin iz medenjače je citotoksičan pa je studija potvrdila učinkovitost citotoksičnosti armillarikina protiv stanica raka jetre i intrahepatičnog žučnog kanala. Obavezno se kuha da se toksini unište, a kuhana voda se odlije, može se sušiti ili kiseliti u sirćetu.

Zec gljiva (*Grifola frondosa*)

Zec gljiva je u Japanu poznata pod imenom maitake (plešuća gljiva). Kad pronađu zec gljivu Japanci zaplešu od sreće jer su pronašli zdravlje. Naučna medicina je dokazala da zec gljiva može stimulirati imunostimulirajući kod pacijenata oboljelih od raka dojke. Korisne su kod sindroma hroničnog umora, hepatitisa, povišene temperature, povišenog krvnog pritiska, regulacije razine holesterola, snižavanja razine šećera u krvi, gubitka ili kontrole tjelesne mase i neplodnosti uslijed sindroma policističnih jajnika te raznih infekcija. Američki nacionalni institut za borbu protiv raka je potvrdio aktivnost protiv virusa HIV-a ekstrakta zec gljive. Zec gljiva vraća hormonalnu ravnotežu, jača imunitet, štiti zdrave stanice od tumora, inhibira rast tumorskih stanica, prevenira stvaranje metastaza, umanjuje popratne pojave hemoterapije poput gubitka kose, bola i mučnine. Zec gljiva je sposobna inhibirati ciklooksigenazu, a što se odnosi na aktivnost enzima odgovornog za formiranje važnih bioloških posrednika zvanih prostaglandini, a to utiče na smanjenje simptoma upale i boli. Preporučuje se i osobama koje pate od arteroskleroze i hepatitisa tipa B i C. Tretman kombinacijom ekstrakta gljive shiitake (*Lentinus edodes*) i zec gljive značajno smanjuje gubitak koštane mase u najvažnijem trabekularnom dijelu kralješnice. Osnovnu aktivnu tvar ove gljive predstavljaju polisaharidi, a nositelji potencijalnog imunoregulatornog djelovanja su beta-glukan,

heteropolisaharid i proteoglikan. Uvjetno je jestiva gljiva što znači da je nužna termička obrada. Treba jesti isključivo mlade gljive koje još nisu potamnjele. Najčešće se kuhaju ili prže kao prilog glavnom jelu, mogu se marinirati, a također se od njih rade juhe i umaci. Mogu se sušiti i potom mljeti u prah koji čini odličan dodatak ribama, mesu ili salatama.

Čuranov rep (*Coriolus versicolor*)

Najvažniji sastojci čuranovog repa su beta-glukani-polisaharidi koji pripremaju organizam za borbu protiv agresivnih tumorskih oboljenja. Sadrži i brojna vlakna, vitamine B skupine (B1, B2, B3, B5), vitamin D i minerale poput kalcija i kalija. Elementi u tragovima poput bakra, željeza i selenata također su sadržani u značajnim količinama.

Naučna istraživanja, posebno u Japanu, izolovala su PSK polisaharidkureha i PSP polisaharidpeptid koji podstiču antitumorsko dejstvo, a u kombinaciji sa hemoterapijom, radioterapijom ili kod tretmana citostaticima. *Coriolus versicolor* znatno umanjuje neželjene nuspojave. Čuranov rep je učinkovit i kod dijabetesa, tromboze, čisti gornje disajne puteve, smanjuje upale i olakšava funkciju probavnog sistema. Može pomoći i kod problema sa holesterolom. Blagotvoran je i za autoimunološka oboljenja i alergije. Poboljšava opće funkcije organizma, podiže imunitet i raspoloženje, smanjuje hronični umor, podiže apetit i djeluje antidepresivno. Ima i antiviralna svojstva (hepatitis, herpes, influenza i dr.). Naučna medicina je relativno nedavno u čuranovom repu otkrila hormone koji djeluju kao hormoni rasta. Uspjela je i detektirati 97 različitih proteina u *Coriolusu*. Nije prikladan za kulinarstvo. Može se praviti čaj od suhih gljiva, a njen prah se koristi po 1 kafena kašičica za pravljenje čaja.

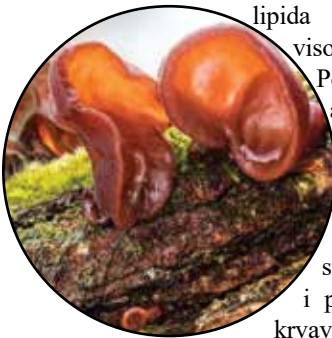
Šumsko pile (*Laetiporus sulphureus*)

Šumsko pile, žuti hljeb se koristi za jačanje imuniteta, tretiranje problema s prostatom, bolesti krvi, regulaciju krvnog pritiska i regulaciju holesterola i triglicerida. Prirodni je antibiotik protiv prehlade. Ima antibakterijsko i antivirusno djelovanje, a ima i antitumorski potencijal. Šumsko pile je jestiva je gljiva dok je mlada, vrlo dobre kvalitete. Starije gljive odrvene te nisu prikladne za jelo.

Ukus je gotovo identičan i mnogo ljepši od pilećeg bijelog mesa. Ako se priprema kao glavno jelo, onda se obari i prži uz začine i luk. Gljiva se bere rukama ili siječe nožem na oko 1,5-2 cm od kore. Dobro se operu, očiste i sijeku u šnicle kao meso. Sprema se pohovanjem, dinstanjem, na roštilju, osušena pa mljevena. Može da se pravi kao salata, a može da se pravi i pita.

Judino uho (*Auricularia auricula*)

Jestiva gljiva izvrsne kvalitete, jede se osušena i samljevena u prah, a jestiva je i sirova. Naučna istraživanja su potvrdila da judino uho sadrži bioaktivne tvari koje djeluju antikancerogeno, protuupalno, antibakterijski, antikoagulantno (protiv zgrušavanja krvi). Može se učinkovito koristiti kod poremećaja metabolizma

lipida i pretilosti uzrokovane visokokaloričnom prehranom. Poboljšava rad krvotoka, liječi alergije, krvarenje iz hemoroida i maternice. Judino uho je sposobno rastvoriti kamence u žučnom mjehuru i bubrezima. Smatra se preventivnim sredstvom kod arteroskleroze i povišenog krvnog pritiska, kod krvavih stolica i proljeva. Normalizuje probavne procese kod hroničnih bolesti želuca i crijeva. Može se i dehidrirati nakon čega postaje tvrda, pa ju je prije pripreme potrebno nakratko potopiti u vodi kako bi omekšala. U istočnim je zemljama specijalitet već više od 1000 godina. Kada se gljiva dehidrira moguće ju je samljati u prah, a u Kini se najčešće koristi kao dodatak jelima ili juhi. Za dobar učinak je dovoljan prstohvat ili pola kašičice gljiva u prahu dnevno.

Hrastova sjajnica (*Ganoderma lucidum*)

U tradicionalnoj medicini Kine, Japana i Koreje se koristi više od 2.000 godina. U Kini je upisana u Svetu knjigu o čudesnom ljekovitom raslinju kao lijek višeg stupnja, a u starojapanskom traktatu Shinnoh Honsohkyo, reishi se spominje kao dar s neba, kao sredstvo protiv svih bolesti. Naučna istraživanja su potvrdila da hrastova sjajnica sadrži bioaktivne tvari, posebno triterpenoide, koji se koriste

u alternativnoj medicini kao potpora standardnoj medicini u liječenju teških bolesti, među kojima su dijabetes, hepatitis i rak. Različiti ekstrakti ove gljive su se pokazali učinkoviti protiv starenja, a svoje učinke ostvaruju uglavnom kroz antioksidaciju, imunomodulaciju i anti-neurodegeneraciju. Zbog visokog sadržaja polisaharida ima širok spektar preventivnih i ljekovitih učinaka. Polisaharidi beta glukani pokazuju antireumatsko i imunomodulatorno djelovanje, imaju snažan učinak na patogene bakterije, a također imaju sposobnost sniziti povišeni arterijski pritisak i sniziti razinu šećera i holesterola u krvi. Visoka koncentracija germanija ima sposobnost aktivirati procese izmjene tvari. On djeluje i na tendenciju k protutumorskoj aktivnosti. Germanij ima antibakterijska, antimikotička, analgetska i protuvirusna svojstva i svojstva zaštite od zračenja. Germanij sudjeluje u transportu kisika iz pluća i osigurava optimalni transport kisika u sva tkiva. Fitoterpenoidi pokazuju antialergijska, antioksidacijska i antitumorska svojstva i svojstva zaštite jetre i imaju učinak umirenja boli. Ti spojevi osiguravaju dobar protok krvi i sprečavaju stvaranje tromba, poboljšavaju učinkovitost i iskorištenje kisika u organizmu. Hrastova sjajnica se koristi i za liječenje hroničnog hepatitisa, bronhijalne astme i za liječenje side. Raste kao saprofit krupnih drvnih ostataka raznog bjelogoričnog drveća, najčešće hrasta i bukve. Gljiva se razlomi na komadiće ili samelje u prah i koristiti za pripremu ljekovitog čaja za jačanje organizma i ostale blagodeti. Komadići ili prah gljive se potopi u vodi tokom noći, najmanje osam sati. Ujutro se procijedi i tekućina se na laganoj vatri kuha 5-10 minuta. Zatim se malo ohladi i zasladi medom ili se doda limun. Okusom podsjeća na mušmule. Prah se može koristiti još jednom jer ponovo

oslobađa ljekovite tvari. Ovaj čaj ima i smirujuće djelovanje protiv nervoze. Upotrebljava se i kao dodatak prehrani. Od ove se gljive radi i tinktura tako da se 15 g osušene gljive stavi u 1 l vina ili u rakiju da odstoji 3-4 mjeseca. Nakon toga se procijedi i konzumira jedna čašica dnevno.

Lavlja griva (*Hericium erinaceus*)

Lavlje grive ima i u našim šumama, ali je vrlo zahtjevna po pitanju uslova rasta pa ju je stoga teško naći. Preferira šume umjerenog klimatskog pojasa s visokim procentom vlage, raste na listopadnom drveću kao što su hrast, bukva i jasen. Vijekovima se koristi u tradicionalnoj kineskoj i japanskoj medicini, a danas je prava zvijezda moderne

neuronauke. Aktivni sastojci lavlje grive uključuju polisaharide, erinacine, hericerine, steroide, alkaloida i lactone koji mogu stimulirati proizvodnju faktora rasta, regeneracije i očuvanja nervnih ćelija. Studije pokazuju da poboljšava kognitivne funkcije i koncentraciju, a mozak čini bržim i otpornijim. Blagotvorno djeluje i na probavni sustav i imunitet. S obzirom da lavlja griva ima moćna neuroprotektivna, antioksidativna i imunološka svojstva, može se reći da su ljekovita dejstva ove jestive gljive najizraženija u pogledu neuroloških i psihičkih oboljenja i oboljenja probavnog trakta. Dakle, ima izraženo imunostimulirajuće dejstvo, regulira probavu i djeluje umirujuće, obnovlja oštećene sluznice u želucu, crijevima i jednaku, pomaže pri balansiranju crijeвне flore, kod poteškoća s nervoznim želucom ili crijevima te njihovim upalama. Dobra iskustva se bilježe kod kronove bolesti i hronične upale debelog crijeva, a može se koristiti kao propratna terapija kod tumorskih oboljenja u probavnom traktu. Sadrži i antimikrobne agense sa inhibirajućim dejstvom na bakteriju *Helicobacter pylori* i gljivicu *Candida albicans*, koje pospješuju razvoj čira na želucu i rak želuca. Djeluje povoljno i protiv alergijskih oboljenja i oboljenja uzrokovanih stresom. Japanski naučnici su otkrili specifične aktivne supstance iz gljive *Hericium erinaceus* koje su u stanju proći kroz krvno moždanu barijeru i svoje dejstvo razvijati direktno u mozgu. Tako potpomažu obrazovanje novih nervnih poveznica i poboljšavaju pamćenje. Iz tog razloga se na njih gleda kao na potencijalna ljekovita sredstva za neurodegenerativna oboljenja kao što je Alchajmer i za tretiranje parkinsonove bolesti, multiple skleroze i neuropatije. Lavlja griva suzbija osjećaj straha, ublažava osjećaj tjeskobe, mrzovolje, depresiju, simptome menopauze i poremećaje spavanja. Pomaže kod infekcija, astme, alergija i neurodermatitisa. Ima jako antitrombotičko dejstvo, pomaže pri terapijanju bolnih stanja i grčeva. Moguće ju je konzumirati svježu u kulinarske svrhe, na tavi, roštilju ili u pećnici uz minimalno čišćenje (bez pranja). Suši se, može se uzimati u obliku juha, čajeva, začina i tinkture.

Fazanova leđa (*Cerioporus squamosus*)

Fazanova leđa, ljuskavi rupičar, škripac, raste na živim panjevima i stablima uglavnom listopadnog drveća. Uvjetno je jestiva gljiva jer se jede samo mlada. Ima visoka antioksidativna svojstva, djeluje antiseptički, hemostatički i protuupalno. Često se koristi za planiranje prehrane, obnavljanje zdravog metabolizma i liječenje funkcionalnih poremećaja u tijelu. Pomaže uklanjanju toksina i radionuklida iz tijela, jača imunitet i povećava otpornost

tijela na bakterije i viruse, ubrzava razgradnju masti i sprečava nakupljanje masnog tkiva oko organa. Ima sposobnost da stabilizuje razinu šećera u krvi. Za jelo se koriste mlađi i mekši primjerci, a najbolji način pripreme je isjeći je na tanke kraće listiće i ispržiti.

Ekstrakcija ljekovitih gljiva vodom. Ljekovite gljive se konzumiraju kao kulinarski specijalitet, mogu se sušiti, mljeti i koristiti za čaj, kao začini (dodatak raznim jelima), kao tonik i tinktura. Ljudi svakodnevno konzumiraju neku vrstu ekstrakta s vrelom ili toplom vodom, kao što su kafa i čaj. Sirovine mogu biti i gljive. One se kuhaju u vodi određeno vrijeme, a tekućina se na kraju kuhanja ocijedi i konzervira, dok se ocijeđene gljive bacaju. Uglavnom su dva slična, ali opet različita oblika ekstrakcije gljiva, vrelom ili toplom vodom:

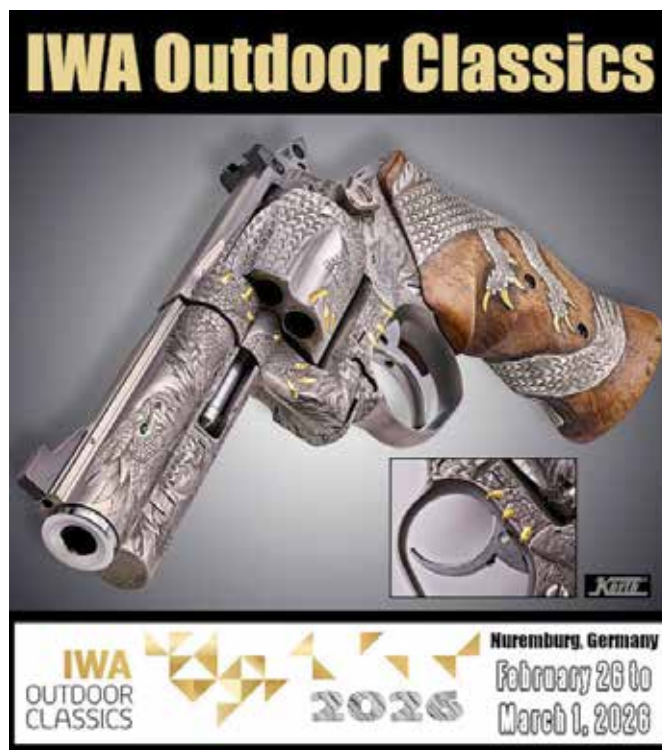
Vodeni ekstrakt – čaj. To je najjednostavniji način korištenja ljekovitih gljiva. Vodeni ekstrakt se dobija prelijevanjem usitnjenih suhih gljiva (ponekad i svježih) kipućom vodom. Nakon toga se posuda odmah poklopi i ostavi 15-20 minuta kako bi se ljekovite tvari otopile, zatim se procijedi i pije toplo. Okus je ponekad gorak, ali se može popraviti dodavanjem limuna ili meda.

Vodeni ekstrakt – detokt. To je u osnovi također čaj, ali se malo drugačije priprema. Koristi se kod pripreme ekstrakta od ljekovitih gljiva čija je struktura često tvrda, gruba i žilava. Osušene i usitnjene gljive se prvo nekoliko sati drže potopljene u hladnoj vodi, a nakon toga se kuhaju u vodi 5-15 minuta kako bi se iz njih ekstrahirale ljekovite tvari. Ako se ljekovita gljiva kuha u vodi nešto duže, oko 40 minuta, onda se taj oblik ponekad naziva tonik. Nakon završetka kuhanja je postupak isti kao i kod pripreme čaja.

Ekstrakcija ljekovitih gljiva u alkoholu – tinktura. Kao ekstrakcijsko sredstvo se koriste rakija, vino i pročišćeni alkohol. Priprema se tako da se osušene ljekovite gljive potope u staklenku od 1 litar alkohola. Boca se napuni skoro do vrha i zatvori kako bi se mogla svakodnevno protresati. Nakon mjesec dana se procijedi i koristi po 20-tak kapi dnevno, a standard je i ½ čajne kašičice 2-3 puta dnevno.

Mikologija (grč. μύκης, gljiva) kao naučna disciplina je bila dugo u okviru botanike. Razlog je bilo nepoznavanje prave prirode gljiva i njihovog filogenetskog mjesta. Tek u XX vijeku, s razvojem molekularne biologije, gljive su dobile svoje zasluženno mjesto kao zasebno carstvo eukariotskih organizama (bića čije stanice sadrže membranom okruženu jezgru s nasljednim materijalom-DNK). Gljive su skupina heterotrofnih organizama, zbog specifične strukture i načina prehrane ne pripadaju ni biljkama ni životinjama. Gljive su genetski bliže ljudima nego biljkama jer, kao i čovjek, gljive trebaju hranu, vodu i kisik da bi preživjele te koriste razgranate niti stanica ili hife za apsorpiranje hranjivih tvari, vode i kisika, kao i izbacivanje CO2 i drugih otpadnih tvari. Mogu biti jednoćelijske ili višćelijske, razmnožavaju se sporama. Mikologija proučava genetiku, rast i strukturu gljiva, njihovu upotrebu u medicini i njihove interakcije sa drugim organizmima u ekosistemu. Glavne discipline u mikologiji su taksonomija, ekologija, mikogeografija, filogenetika, fiziologija, citologija i molekularna biologija. Osim mikologije kao temeljne nauke, značajna je i primijenjena mikologija, a njene glavne grane su medicinska mikologija, veterinarska, šumarska i agronomska fitopatološka i industrijska mikologija.

M. I.

IWA OutdoorClassics, Nürnberg, Njemačka, 26. 2. – 1. 3. 2026., vodeći svjetski i najveći evropski sajam lovačkog i sportskog oružja i opreme za aktivnosti na otvorenom, ovaj put uz 90 godina osnivanja u svom 52. izdanju, ponovo je oduševio visokokvalitetnim lovačkim oružjem, globalnim sudjelovanjem, uz slogan PRIRODA, PRECIZNOST, AKCIJA. Sajam je bio fokusiran na savršeno iskustvo lova, a posebnost su bili zaštićeni prostori za umrežavanje i poslovanje s ključnim proizvođačima, specijaliziranim trgovcima, distributerima i medijima. Direktna komunikacija u brojnim uspješnim tehničkim raspravama ponudila je potpuni pregled trendova i inovacija. IWA je ponovo bio čudesno mjesto gdje se susreću vrhunski brendovi i strastveni ljubitelji lova i streljaštva. Tokom četiri dana na sajmu je učestvovalo 1600 izlagača iz 52 zemlje, s više od 46000 posjetitelja iz više od 120 zemalja. Sajam IWA OutdoorClassics 2026. je postavio nove standarde u pogledu prezentacije i spoja klasičnog lovačkog oružja, tradicije i umjetnosti lova i tehnološkog napretka.

Noviteti

A.E. Precision

Slovački karabin direktne akcije od kovanog čelika

Lovački karabin A.E. Precision se proizvodi i usavršava u Bratislavi (Slovačka). Sistem rada koji ovu pušku krasi je direktna akcija - pravolinijsko povlačenje ručice zatvarača, izbacivanje ispaljene čahure i uvođenje novog metka u cijev. Blaser R93 i R8, Merkel RX Helix, Strasser, Rosler Titan 16 i Browning Maral – karabini koji se mogu naći na tržištu u regiji će u ovom relativno novom lovačkom karabinu dobiti konkurenta vrijednog pažnje s izuzetno brzim i pouzdanim mehanizmom rada. Svi navedeni poznati karabini ovog sistema urađeni su uz maksimalno korišćenje polimera i legure aluminijum, a A.E. Precision karabin je cio napravljen od kovanog čelika. Svi ovi metalni delovi su zaštićeni od korozije postupkom nitrokarbonizacije. A to nije povećalo masu puške iznad uobičajene, pri tome ima odmah integrisanu Picatinny šinu za montiranje optičkih uređaja. Štitnik obarača, koji sadrži i prijemnik okvira za municiju, jedini je od

aluminijuma, a crveni donosač metaka u izmjenljivom okviru za municiju je jedini polimerski dio na ovoj pušci. Karabin ima potpuno novu, originalnu konstrukciju. Moćni, veliki zatvarač se bravi preko tri jaka čeona brijega, direktno u cijevi puške. Tri čeona brijega rotiraju unutar tijela zatvarača, tako što pravolinijsko kretanje ručice biva pretvoreno u rotacioni kretanje završavajućeg čela. Iako je sanduk puške masivni komad čelika, čelo zatvarača bravi direktno u zadnjem produženom dijelu cijevi. Bravljenje čelik na čelik, sve spakovano u čelični sanduk, ukazuje da ovdje ne može da bude problema s prevelikim piezo i ispitnim pritiscima. U jednom od tri široka završavajuća brijega, smješten je veliki kandžasti izvlakač, a nasuprot njemu je i ogromni okrugli opružni izbacivač čahura. Ovo ukazuje na pouzdan proces izvlačenja i izbacivanja metka i čahure. Povlačenjem unazad ručice zatvarača, on lako klizne u svoj zadnji položaj i izbaci čahuru napolje

u desnu stranu. Dovoljno je tada samo ručicu odbaciti naprijed i zatvarač se sam zabravi, bez potrebe dugog guranja u prednji položaj. Osim jačeg materijala izrade u odnosu na svoje konkurente, kod ovog karabina kada se zatvarač nalazi u zadnjem položaju i kad se cijev okrene vertikalno ka dole, zatvarač pod dejstvom sile gravitacije ide sam nadole i potpuno završuje cijev. Ovo ne može ni jedan od drugih navedenih karabina direktne akcije drugih proizvođača. Cijevi ovog karabina krase čuvene njemačke Lothar Walther cijevi koje važe za najbolje evropske, a pripadaju i samom vrhu u svijetu. Proizvođač je izjavio da će na 100 m grupa biti maksimalno 21 do 27 mm pri ispaljivanju 2.500 metaka. Cijevi na svom kraju imaju urezan navoj M15x1 za prigušivač. Otpor okidača se može podesiti od 1.4 lb do 4.5 lb. Karabin se radi u dva modela: Hunting Short-HS, s kratkim sandukom (510/450

mm cijev) - 308 Win. i duži podmodel Hunting Medium & Magnum - HM s dužim sandukom (510/560, 610 mm.) - 30-06 S. 8x57. U budućnosti se očekuje više kalibara od ova tri trenutno dostupna. Kundaci se rade u dvije varijante - u drvenoj (više varijanti) i u sintetičkoj. Okviri imaju kapacitet magacina od 5 metaka za standardne i 4 za magnum kalibre. Cijelo oružje ima klasičan izgled koji privlači lovce ljubitelje klasike, direktne akcije i brzog i pouzdanog pucanja. S obzirom na sve karakteristike ovog lovačkog karabina, početna cijena od oko 2.000 eura pa na više, u zavisnosti od materijala kundaka, kao i završne obrade.

IN MEMORIAM

Osmanović (Ahmet) Mustafa
(1975. - 2026.)

Lovci LD „Jelen“ Gradačac - Lovačka sekcija „Međida Gornja“ ostali su bez jednog od svojih najboljih i najplemenitijih članova. Zelene staze kojima smo zajedno koračali će biti praznije, ali sjećanje na Mustafin osmijeh ostaje. Nek mu je rahmet.

LD „Jelen“ Gradačac

Čamdžić (Bego) Began
(1975. - 2026.)

Lovci LD „Spreča“ - Lovačka sekcija „Rainci“ ostali su bez počasnog, vrijednog, poštenog člana. Na ahiret je preselio u 89 godini života. Bio je vrstan lovac, ljubitelj prirode, lova i lovačkog druženja. Nek mu je rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Šehić (Osmo) Osmo
(1975. - 2026.)

Lovci LD „Spreča“ - Lovačka sekcija „Rainci“ ostali su bez počasnog, aktivnog, člana. Na ahiret je preselio u 80 godini života. Bio je ljubitelj prirode, lovačkog druženja, vrstan lovac, poznat po izgradnji lovnotehničkih objekata, popravci i izradi kundaka. Njegove priče i savjeti će ostati u najljepšem sjećanju. Nek mu je rahmet.

LD „Spreča“ Kalesija

Lovačka čeka